

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด
อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

Model for the Development of the Life Quality of the Elderly Living
in Bang Phut Subdistrict District Administrative Organization,
Muang District, Pathum Thani Province

ถนอมชาติ ชำนิราชกิจ

Thanomchat Chamnirachakij

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Political Science, Bangkok Thonburi University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตอำนาจการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี กลุ่มประชากรเป็นผู้สูงอายุจำนวน 1,010 คน ใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 คน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมระดับความต้องการพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายชื่อความต้องการผู้สูงอายุเรียงตามลำดับสูงต่ำเป็นดังนี้ผู้สูงอายุต้องการคนช่วยดูแลในยามเจ็บไข้ได้ป่วย ผู้สูงอายุต้องการได้รับการให้กำลังใจ ผู้สูงอายุต้องการคนที่รับฟังปัญหาและความต้องการต่างๆของเขาและผู้สูงอายุต้องการได้รับการยอมรับและความเห็นอกเห็นใจจากสมาชิกของครอบครัวและจากเพื่อนบ้าน ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเห็นของผู้สูงอายุ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ประการสุดท้ายและสำคัญมากคือรัฐบาลควรจัดสรรเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุทุกคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลเป็นนโยบายที่ดียิ่งมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบของการพัฒนา, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research aimed to study the developing model in life quality of the elderly person who has lived in the areas under the jurisdiction of Bang Phut Sub-District Administrative Organization, Pathum Thani Province. This research was quantitative. The tool used questionnaire. Sample group to be the elderly people has lived in Bang Phut Sub-District Administrative Organization, Pathum Thani Province. The population was amount to 1,010 elderly person. To use formula of Taro Yamane to be the sample 287 elderly person The collected data were analyzed by means of descriptive statistics.

The results of the research showed that the level of the basic need of the elderly was found to be at a medium level. Separately, the needs of the elderly in descending order of degree were as follows: They needed some people to take care of them when they got sick. They needed moral support; they needed someone to listen their complaints and problems and finally, they needed acceptance and sympathy from their family members and neighbors. With regard to the elderly persons' opinions toward the development of the life quality of the elderly initiated by the Administrative Organization, it was found that they were satisfied with development to a moderate degree. Last but most important, the government should expedite allocating living allowances to all senior citizens who has lived in aged 60

and over comprised the sample of the study that according to the Government's urgent and best policy to be the best.

Keywords: Model for the Development, The Quality of Life, The Elderly

Received: 2019-10-21

Revised: 2019-11-11

Accepted: 2019-12-28

บทนำ

ครอบครัวไทยในอดีตมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย มีสมาชิกจำนวนหลายคนจะอาศัยอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามครรลองของสังคมไทย ผู้สูงอายุในอดีตจะเป็นบุคคลที่ถูกหลานให้ความสำคัญนับถือในความอาวุโส ผู้สูงอายุได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นภูมิปัญญาของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยที่มีการนับถือผู้สูงอายุในฐานะผู้อาวุโสมา ก่อน ผู้สูงอายุจึงเป็นเสมือนศูนย์รวมจิตใจของลูกหลาน แต่เมื่อวันเวลาผ่านไปเข้าสู่ยุคปัจจุบัน โดยในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านการแพทย์และผลสืบเนื่องมาจากการวางแผนครอบครัว ความก้าวหน้าทางการแพทย์และการสาธารณสุขทำให้ประชากรชาวไทยมีอายุยืนยาวขึ้นซึ่งยืนยันได้จากผลการศึกษาของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ.2560 พบว่าชายไทยมีอายุขัยเฉลี่ย 71.1 ปี ในขณะที่หญิงไทยมีอายุขัยเฉลี่ย 76.1 ปี (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2560, หน้า 2) ทำให้คาดการณ์ได้ว่าในสังคมไทยจะมีคนสูงอายุมากขึ้น จากการเพิ่มของประชากรสูงอายุอย่างชัดเจนนี้ทำให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมและให้ความสำคัญต่อความต้องการและการสนับสนุนแก่ผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิตประจำวัน การส่งเสริมสุขภาพ จิตใจ สังคม รายได้การทำงาน ที่อยู่อาศัยและความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน จะเห็นได้ว่าปัญหาของผู้สูงอายุไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนที่เพิ่มขึ้นเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วย ได้แก่ การจัดระบบ

บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อรองรับปัญหาผู้สูงอายุ ตลอดจนการจัดบริการขั้นพื้นฐานทางสังคม การดูแลป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัย การศึกษาต่อเนื่องและความมั่นคงของรายได้ให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุ

จากสภาพความเป็นจริงในสังคมไม่ว่าในสังคมไทยหรือสังคมต่างชาตทั่วโลกจะพบว่าสังคมไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุและมีการทอดทิ้งผู้สูงอายุกันมาก จากข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 2 พบว่า ผู้สูงอายุ ร้อยละ 21.8 ประเมินว่าสุขภาพตนเองไม่ดีและร้อยละ 52.3 ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพในรอบปีที่ผ่านมา ดังนั้นปัญหาผู้สูงอายุที่ควรได้รับการพิจารณาคือปัญหาด้านสุขภาพ เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุระบบการทำงานของร่างกายจะเสื่อมประสิทธิภาพลงตามวัยที่เพิ่มขึ้น รองลงมาคือปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่พ้นจากวัยทำงานสู่วัยเกษียณอายุ เนื่องจากสมรรถภาพทางร่างกายเสื่อมถอยลง ไม่สามารถทำงานได้ดังเดิมรายได้ลดลงส่งผลต่อฐานะทางการเงินของผู้สูงอายุ โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความต้องการมีความรู้สึกรู้สีกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือสังคม ความต้องการการยอมรับและความเชื่อถือจากบุคคลในสังคม ความต้องการมีสัมพันธภาพกับคนอื่น ๆ ปัญหาด้านครอบครัว และปัญหาด้านการพัฒนาสังคมประเทศชาติ โดยใช้ทรัพยากรผู้สูงอายุซึ่งทวีจำนวนมากขึ้นทุกขณะ เนื่องมาจากนวัตกรรมทางการแพทย์และการสาธารณสุขมีการพัฒนา มากขึ้น จึงควรมีการหาทางพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง

ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดีมีความมั่นคงมากขึ้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 53 บุคคล ซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐและมาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม โดยคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาลดหย่อนส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ ในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีบริการสำคัญที่เป็นที่รู้จักดีของผู้สูงอายุ ได้แก่ บริการรักษาพยาบาลฟรีสำหรับผู้สูงอายุ (ก่อนที่รัฐจะจัดบริการโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ บริการบัตรทอง 30 บาท บริการสถานสงเคราะห์ บริการเบี้ยยังชีพ (เบี้ยคนแก่) ศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชน บริการชมรมผู้สูงอายุ บริการลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ เป็นต้น แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม แต่รัฐก็มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการด้านบุคลากรงบประมาณ ทรัพยากรทางสังคม การขาดแคลนฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจึงส่งผลให้การดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังและต่อเนื่องตอบสนองต่อนโยบายของรัฐ ถึงแม้ว่ารัฐจะได้มีการออกพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เมื่อวันที่ 22

ธันวาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดแนวนโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการกำหนดให้มีการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การส่งเสริมกองทุนผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชนมากขึ้น

ภาครัฐภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงอำนาจการบริหารงานของรัฐ จากเดิมการบริหารงานของภาครัฐเป็นแบบรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง ได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการบริหารงานแบบกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงเกิดการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในปัจจุบันซึ่งได้แก่การปกครองรูปแบบพิเศษคือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาและการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรัฐมอบอำนาจปกครองที่เรียกว่า “ภารกิจของรัฐ” หรือ “บริการสาธารณะ” ให้แก่องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของราชการบริหารส่วนกลางหรือราชการบริหารส่วนภูมิภาคเพื่อดำเนินการจัดทำที่อิสระตามสมควรและภารกิจการถ่ายโอนงาน 2 ประเภท คือ ประเภทเลือกทำโดยอิสระและภารกิจหน้าที่ที่ต้องกระทำ ซึ่งภารกิจด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ถือเป็นงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกระทำในการส่งเสริมสวัสดิการเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการจ่ายเบี้ยยังชีพ พร้อมทั้งงานจัดสวัสดิการตามกฎหมายให้แก่กลุ่มเป้าหมายในที่นี่จะกล่าวถึงงานคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะให้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป อยู่ในครอบครัวฐานะยากจน ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง เจ็บป่วยเรื้อรัง โดยให้บริการครอบคลุมทั้งปัจจัยสี่ รวมทั้งคำแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในระดับตำบลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยรวมทั้งนโยบายของรัฐที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเน้นการให้บริการสวัสดิการสังคมเฉพาะกลุ่ม จึงทำให้รัฐจำเป็นต้องมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุสำหรับการศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งเน้นที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมืองเมืองชัยภูมิ จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนางานด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research method) แบบวัดครั้งเดียว (one-shot study) ซึ่งกำหนดขอบเขตการศึกษาคั้งนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยมุ่งศึกษาถึงการให้บริการสวัสดิการสังคมของภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยมีประเด็นในการศึกษา ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุและความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ขอบเขตด้านประชากร โดยกำหนดกลุ่มประชากร (population) คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปทั้งเพศชายและหญิงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาคั้งนี้และเก็บข้อมูลมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา จึงได้กำหนดในช่วงระหว่างวันที่ 1 - 15 กุมภาพันธ์ 2562

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและหญิงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลบางพูดอำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-15 กุมภาพันธ์ 2562

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาคั้งนี้มีหลักในการพิจารณาคือใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) จากขนาดของประชากรจำนวน 1,010 คน ได้พิจารณากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (อ้างถึงใน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2558, หน้า 49) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนหรือผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งพบว่าขนาดของประชากรกลุ่มตัวอย่างคั้งนี้คือ 287 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และบุคคลที่ดูแลท่านเป็นประจำ

ตัวแปรประเภทเพศ สถานภาพ และบุคคลที่ดูแลท่านเป็นประจำ จัดอยู่ในระดับแบ่งกลุ่ม (nominal scale) ส่วนตัวแปรอายุจัดอยู่ในระดับอันดับ (ordinal scale) โดยใช้ข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด (closed ended question) คือ ข้อคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าและให้ผู้ตอบเลือกตอบคำถามที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นข้อมูลความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุและความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด ตามลำดับ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้การศึกษาวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยตามแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย
2. บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. แนวความคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
4. แนวความคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ
5. แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย
6. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและหญิงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลบางพูด จำนวน 287 คน สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 1. มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 62.7 และเพศชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3
 2. มีอายุระหว่าง 71 - 75 ปี มากที่สุด จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 60 - 65 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 อายุระหว่าง 66 - 70 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 และอายุ 76 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8

3. มีสถานภาพคู่สมรสอยู่ด้วยกัน มากที่สุด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมา ได้แก่ สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 และมีสถานภาพโสด น้อยที่สุด จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9

4. มีลูกเป็นผู้ดูแล มากที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมา ได้แก่ มีคนมาอาศัยอยู่ด้วย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 อยู่กับหลาน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 อยู่กับพี่/น้อง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และมีญาติเป็นผู้ดูแลน้อยที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7

2) ระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

2.1 ความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ ตำบลบางพูดพบว่า มีความต้องการพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.27) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่า ผู้สูงอายุต้องการคนดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจยามเจ็บป่วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.43) รองลงมา ได้แก่ ต้องการมีเพื่อน คนรับฟังปัญหาเพื่อปรึกษาหารือ ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.71) ต้องการการยอมรับจากครอบครัวและเพื่อนบ้าน ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.89) ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอยากมีที่พึ่งทางจิตใจ ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = 0.88) ต้องการทำประโยชน์ต่อครอบครัวและชุมชน ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 0.69) ต้องการมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ($\bar{x} = 3.14$, S.D. = 0.94) ต้องการอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = 0.82) ต้องการที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคง แข็งแรง และสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวกสบาย ($\bar{x} = 3.03$, S.D. = 0.66) ต้องการเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มเพื่อบรรเทาอากาศหนาว ($\bar{x} = 2.96$, S.D. = 0.87) และน้อยที่สุดคือต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 0.79)

2.2 ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.99$, S.D. = 0.24) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าการจัดสรรเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุทุกคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลเป็นนโยบายที่ดียิ่งมากที่สุด ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.89) รองลงมา ได้แก่ ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการจากทาง อบต.เป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.67) เห็นด้วยกับวิธีการจ่ายเบี้ยยังชีพของ อบต.โดยไปจ่ายให้ถึงที่บ้านเพื่อเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุทุกบ้านหรือไม่ ($\bar{x} = 3.13$, S.D. = 0.79) การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ของ อบต.และหน่วยงานภาครัฐแก่ผู้สูงอายุทำให้ท่านไม่เป็นภาระของสังคม ($\bar{x} = 3.02$, S.D. = 0.57) การจัดสวัสดิการของหน่วยงานภาครัฐและ อบต.ทำให้ท่านมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์และแข็งแรง ($\bar{x} = 2.97$, S.D. = 0.45) หลังจากมีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุแล้วควรทำการสำรวจสภาพความเป็นอยู่ว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร ดีขึ้นหรือไม่ ($\bar{x} = 2.81$, S.D. = 0.74) การสร้างลานกีฬาในชุมชนมีความเหมาะสมสามารถเดินทางได้สะดวก ($\bar{x} = 2.70$, S.D. = 0.77) และรถหน่วยแพทย์กู้ชีพฉุกเฉิน (1669) สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่น้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.66$, S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาและอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุตำบลบางพูดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีอายุ

ระหว่าง 71 - 75 ปี มีสถานภาพคู่สมรสอยู่ด้วยกัน และมีลูกเป็นผู้ดูแล

2. ระดับความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุตำบลบางพูดพบว่า มีความต้องการพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าผู้สูงอายุต้องการคนดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจยามเจ็บป่วยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ต้องการมีเพื่อน คนรับฟังปัญหาเพื่อปรึกษาหารือ ต้องการการยอมรับจากครอบครัวและเพื่อนบ้าน ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอยากมีที่พึ่งทางจิตใจ ต้องการทำประโยชน์ต่อครอบครัวและชุมชน ต้องการมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ต้องการอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ต้องการที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคง แข็งแรง และสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ต้องการเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มเพื่อบรรเทาอากาศหนาว และน้อยที่สุดคือต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด พบว่า มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าการจัดสรรเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุทุกคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลเป็นนโยบายที่ดียิ่งมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการจากทาง อบต.เป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เห็นด้วยกับวิธีการจ่ายเบี้ยยังชีพของ อบต.โดยไปจ่ายให้ถึงที่บ้านเพื่อเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุทุกบ้านหรือไม่ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ของ อบต.และหน่วยงานภาครัฐแก่ผู้สูงอายุทำให้ท่านไม่เป็นภาระของสังคม การจัดสวัสดิการของหน่วยงานภาครัฐและ อบต.ทำให้ท่านมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์และแข็งแรง หลังจากมีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุแล้วควรทำการสำรวจสภาพความเป็นอยู่ว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร ดีขึ้นหรือไม่ การสร้างลานกีฬาในชุมชนมีความเหมาะสม สามารถเดินทางได้สะดวก และรถหน่วยแพทย์กู้ชีพฉุกเฉิน (1669) สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุมีความสำคัญอย่างมากและเพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุมีผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านสังคม ควรมีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุและส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุเป็นชมรมที่เข้มแข็งเพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของกลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ตลอดจนสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน หมู่บ้าน และตำบลใกล้เคียง

2. ควรจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการจัดเวที ประชาคม และให้ทุกภาคส่วนเสนอความเห็น เพื่อหาวิธีการรณรงค์ให้มีกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุขึ้นภายในตำบลหรือหาทุนเพื่อนำมาเป็นสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ เช่น การรับบริจาค จัดทอดผ้าป่ามหากุศลหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหารายได้

3. ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้กับผู้สูงอายุ ควรประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานด้านสุขภาพ เช่น สาธารณสุข สถานีอนามัย เพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2544). *ร่างแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2*

(พ.ศ. 2545 - 2564). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2558). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยSPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ:

วี. อินเตอร์ พรินทร์ จำกัด.

4. ควรส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องเป็นอาชีพที่ผู้สูงอายุสามารถกระทำได้เพื่อคลายเหงาและเพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

5. ควรจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้สูงอายุ ในช่วงสัปดาห์ผู้สูงอายุ หรือจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักให้กับบุตรหลานให้เล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ

6. ควรจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับผู้สูงอายุตามความสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยว ศาสนสถาน โบราณสถาน เพื่อให้ผู้สูงอายุที่ไม่มีโอกาสได้ไปเที่ยวกับครอบครัว ได้ไปท่องเที่ยวนอกสถานที่

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากผลการศึกษา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการนำนโยบายในหลาย ๆ ประเภทเพื่อนำมาเปรียบเทียบผลสำเร็จของนโยบายเพื่อให้ครอบคลุมสวัสดิการต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับจากรัฐบาล

2. ควรศึกษาในลักษณะเชิงคุณภาพมากขึ้น เพราะจะได้รับข้อมูลที่มีรายละเอียดและมีคุณภาพมากขึ้น เช่น การสัมภาษณ์หรือใช้เวลาพูดคุยกับผู้สูงอายุในการสัมภาษณ์เพื่อสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม

- นลินี โล่ห์ชิงชัยฤทธิ์. (2558). การประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: เทศบาลเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิตประภา แก้วกระจ่าง. (2560). การประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (เบี้ยยังชีพ) กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บริบูรณ์ พรพิบูลย์. (2558). โลกยามชราและการเตรียมตัวเพื่อเป็นสุข. เชียงใหม่: โรงพิมพ์พระสิงห์การพิมพ์.
- ประนอม โอทกานนนท์ ชวนพิศ สินธุรการ และผ่องใส เจนศุกการ. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ. *วารสารพญาวินิตวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*, 1(4), 25-30.
- พัชรวัต ปิยะโอสถรรค์. (2552). ยุทธศาสตร์และนโยบายสาธารณะ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มหาดไทย, กระทรวง. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการมีส่วนร่วม. (2558). *ซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548*. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการมีส่วนร่วม.